

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงอย่างยั่งยืน ในพื้นที่
ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

(สำหรับผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้อง)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน/กลุ่มองค์กร.....

วัน เวลา ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่หนึ่ง ด้านสภาพปัญหาของการประกอบอาชีพเก็บหอยแครงในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร

1. ด้านสิ่งแวดล้อม

1.1 ท่านคิดว่าบริเวณชายฝั่งทะเลบางขุนไทร มีปัญหามลภาวะทางน้ำเกิดขึ้นหรือไม่ และเกิดจากสาเหตุใด มีผลกระทบต่อผู้ประกอบอาชีพเก็บหอยหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่า แนวทางใดมีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.3 การใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสมในการเก็บหอย ทำให้เกิดผลกระทบอย่างไร ต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเล และผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอยในพื้นที่ของท่านใน อนาคต

1.4 ท่านคิดว่าแนวทางใดสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยทุกคนปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพื่อรักษาอาชีพเก็บหอยแรงให้คงอยู่ตลอดไป

1.5 ท่านคิดว่าปัจจุบันปัญหาป่าชายเลนถูกทำลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือไม่ (ถ้ามี) เกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด และปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอยในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.6 ท่านคิดว่าแนวทางใด ที่สามารถแก้ไขปัญหาป่าชายเลน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอยในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 ท่านคิดว่าหอยแครงที่มีอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลบางขุนไทร มีเพียงพอให้ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพได้นานเท่าใด และมีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอยจะเลิกอาชีพเนื่องจากมีรายได้ลดน้อยลงเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่าควรใช้แนวทางใด แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่เกิดผลกระทบ และสามารถให้อาชีพเก็บหอยแครงอยู่พื้นที่บางขุนไทรตลอดไป

2.3 ท่านคิดว่าปัจจุบันอาชีพเก็บหอยแครงต้องใช้เงินทุนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาการขาดแคลนเงินทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพหรือไม่ และท่านคิดว่าผู้ประกอบการอาชีพส่วนใหญ่มีการกู้ยืมระบบมากน้อยเพียงใด

2.4 ท่านคิดว่าแนวทางใดที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว และส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพสามารถประกอบอาชีพเก็บหอยแครงได้อย่างยั่งยืน

ส่วนที่สอง ความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารจัดการที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้เป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงที่ยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1. ปัจจัยทางสังคม

1.1 ท่านคิดว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในพื้นที่ของท่านเป็นอย่างไร (หน่วยงาน/กลุ่มองค์กร) ของท่าน มีบทบาทในการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอาชีพเก็บหอยแครงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 คนในชุมชนของท่านให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มในการดำเนินงาน กิจกรรม โครงการต่างๆ โดยมีการรวมกลุ่มอย่างไรบ้าง และมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร ที่ส่งผลให้อาชีพเก็บหอยแครงได้รับการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.3 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีความเข้มแข็งเพียงใด ที่จะตั้งกฎเกณฑ์และกติการ่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาด้านการประกอบอาชีพเก็บหอยแครง การกำหนดราคาที่มีความยุติธรรมและสอดคล้องกับราคาตลาดทั่วไป

.....

.....

.....

.....

2. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

2.1 ท่านคิดว่าชุมชนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพียงใด มีวิธีการดำเนินการอย่างไร เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอยแครง

2.2 ท่านคิดว่าการประกอบอาชีพเก็บหอยแครง เป็นการดำเนินวิถีชีวิตที่มีความสอดคล้องต่อสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างไร

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

3.1 อาชีพเก็บหอยแครงทำให้ผู้ประกอบการอาชีพสามารถพึ่งตนเองได้อย่างไร

3.2 ลักษณะการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนที่มีอยู่เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีความเหมาะสมอย่างไร

ส่วนที่สาม แนวทางการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครง เพื่อให้เกิดความ
ยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการปัจจัยทั้ง 3
ด้าน ให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงที่ยั่งยืนได้ต่อไป

1.1 ด้านสังคม

1.1.1 การมีส่วนร่วม

1.1.2 การรวมกลุ่ม

1.1.3 ชุมชนเข้มแข็ง

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

1.2.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2.2 การมีวิถีชีวิตที่สอดคล้อง

1.3 ด้านเศรษฐกิจ

1.3.1 การพึ่งตนเอง

.....

.....

.....

1.3.2 การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเหมาะสม

.....

.....

.....

2. นอกเหนือจากปัจจัยที่ได้กล่าวแล้ว ท่านคิดว่ามีปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้าง ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการประกอบอาชีพเก็บหอยแครงในพื้นที่บางขุนไทร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

พัชรี แดงแสง

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

(สำหรับผู้ประกอบอาชีพเก็บหอยแครง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์..... หมู่ที่.....
 อายุ.....ปี การศึกษาจบชั้น.....
 ประกอบอาชีพเก็บหอยแครงมานาน.....ปี
 รายได้เฉลี่ยจากการเก็บหอยต่อเดือน.....บาท

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาของการประกอบอาชีพเก็บหอยแครงในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

- ท่านคิดว่า สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเก็บหอยแครงดังต่อไปนี้
 เกิดขึ้นในพื้นที่หรือไม่ (ถ้ามี) เกิดปัญหาอะไรบ้าง

2.1 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) ปัญหาผลกระทบทางน้ำ

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การปล่อยน้ำเสียลงทะเล	☐ การทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำ
☐ การใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว	☐ น้ำดินเลนน้ำเสีย
☐ สารเคมีจากการเกษตร	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

2) ปัญหาการใช้เครื่องมือไม่เหมาะสม

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การใช้เครื่องมือคราด	☐ การซ่อนหอย (โพรงหอย)
☐ การใช้วนลาก, วนรุน	
☐ คนในพื้นที่กระทำ/สนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

3) ปัญหาป่าชายเลนถูกทำลาย

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การปลูกสร้างอาคารสถานที่	☐ การตัดไม้เพื่อทำฟืน/ถ่าน
☐ การบุกรุกเพื่อทำนาเกลือ	☐ การกีดเซาะบริเวณชายฝั่ง
☐ การทำนาเกลือ	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

1) ปัญหาการประกอบอาชีพไม่ยั่งยืน

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย	☐ ปริมาณหอยแครงลดลง
☐ เกิดมลภาวะทางน้ำ	☐ รายได้จากการเก็บหอยลดลง
☐ การเลิกอาชีพ	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

2) การขาดแคลนเงินทุน

☐ ไม่มี

☐ มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ	☐ การกู้เงินนอกระบบ
☐ รายได้จากการเก็บหอยลดลง	☐ ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา
☐ การกู้เงินจากภาครัฐ	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

ส่วนที่ 3 ปัจจัยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงสู่ความยั่งยืน

ในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยการบริหารจัดการที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาไปสู่อาชีพการเก็บหอยแครงที่ยั่งยืนได้ ใน 3 ด้าน (ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ) โดยในแต่ละองค์ประกอบควรมีลักษณะและการดำเนินการอย่างไร

3.1 ปัจจัยทางสังคม

1) การมีส่วนร่วม

☐ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	☐ ร่วมวางแผนทางแก้ปัญหา
☐ ร่วมสวดสวดดูแลพื้นที่ชายฝั่ง	☐ ร่วมกันแก้ไขปัญหา
☐ ร่วมติดตามประเมินผล	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

2) การรวมกลุ่ม

☐ รวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอย	☐ กำหนดวัตถุประสงค์/กฎเกณฑ์
☐ แต่งตั้งตัวแทนเพื่อเป็นผู้นำกลุ่ม	☐ รวมกลุ่มเพื่อร่วมดูแลพื้นที่ชายฝั่ง
☐ รวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา	☐ รวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์อาชีพ
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

3) ชุมชนเข้มแข็ง

☐ มีผู้นำที่มีความสามารถเสียสละ	☐ ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหา
☐ ชุมชนมีการส่งเสริมด้านการเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ	
☐ มีการประสานงานเครือข่ายความร่วมมือภายนอก	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

3.2 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

☐ การกำหนดแนวทางจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	☐ ร่วมกันดูแลป่าชายเลน
☐ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งอย่างประหยัด	
☐ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	
☐ ส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

2) วิธีชีวิตที่สอดคล้อง

- ☐ ใช้เครื่องมือที่สร้างจากภูมิปัญญาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ☐ ดำรงชีวิตประจำวันโดยคำนึงถึงการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ☐ ดำเนินชีวิตโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมชุมชน
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

3.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1) การพึ่งตนเอง

- ☐ รายได้จากการเก็บหอยเพียงพอต่อการยังชีพ ☐ ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
- ☐ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ ☐ ไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2) การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเหมาะสม

- ☐ การเลือกเก็บหอยตามขนาดที่เหมาะสม ☐ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- ☐ การเก็บหอยด้วยมือเพียงอย่างเดียว
- ☐ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ☐ การใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงระยะเวลา ☐ เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพเก็บหอยแครงที่ยั่งยืน

ในพื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

- ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการอาชีพเก็บหอยแครง ให้เกิดความยั่งยืน ควรมีการดำเนินการอย่างไร

4.1 แนวทางการบริหารจัดการด้านสังคม

1) การมีส่วนร่วม

- ☐ ต้องเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ☐ ต้องร่วมกันวางแผนแก้ปัญหา
- ☐ ต้องร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลง ☐ ต้องร่วมกันติดตามประเมินผล
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2) การรวมกลุ่ม

- ☐ สร้างกฎเกณฑ์ กติกา ร่วมกัน ☐ สร้างบทบาทผู้นำให้มีความชัดเจน
☐ ภาครัฐเป็นแกนนำหลัก ☐ ตั้งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเก็บหอย
☐ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน
☐ อื่นๆ ระบุ.....

3) ชุมชนเข้มแข็ง

- ☐ สร้างความตระหนักในการรักท้องถิ่น ☐ จัดกิจกรรมของชุมชนร่วมกัน
☐ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน
☐ สนับสนุนการสร้างประชาคมภายในชุมชน
☐ อื่นๆ ระบุ.....

4.2 แนวทางการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ☐ ปลุกฝังเยาวชนให้รักทรัพยากรในท้องถิ่น
☐ อนุรักษ์อาชีพเก็บหอยแรงด้วยมือ
☐ รักษาระบบนิเวศชายฝั่ง ☐ ควบคุมการใช้สารเคมีบริเวณชายฝั่ง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

2) วิถีชีวิตที่สอดคล้อง

- ☐ ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของอาชีพ
☐ ถ่ายทอดการประกอบอาชีพจากรุ่นสู่รุ่น
☐ ส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งหอยแรง
☐ ดำเนินชีวิตโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมชุมชน
☐ อื่นๆ ระบุ.....

4.3 แนวทางการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ

1) การพึ่งตนเอง

- ☐ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน
☐ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
☐ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ☐ ส่งเสริมการดูแลทรัพยากรชายฝั่ง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

2) การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเหมาะสม

- ☐ ห้ามเก็บหอยแครงขนาดเล็ก ☐ต่อต้านการใช้เครื่องมือเก็บหอย
☐ ภาครัฐสนับสนุนด้านวิชาการ ☐ สร้างจิตสำนึกควบคุมการปล่อยของเสีย
☐ สร้างความตระหนักในการดูแลรักษา
☐ อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการอาชีพเก็บหอยแครง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

พัชรี แดงแสง